

PRACE NAUKOWE

Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

RESEARCH PAPERS

of Wrocław University of Economics

Nr 392

Gospodarka regionalna w teorii i praktyce

Redaktorzy naukowi
Elżbieta Sobczak
Dariusz Głuszczyk
Marek Obrębalski

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2015

Redakcja wydawnicza: Barbara Majewska

Redakcja techniczna i korekta: Barbara Łopusiewicz

Łamanie: Agata Wiszniowska

Projekt okładki: Beata Dębska

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania
znajdują się na stronie internetowej Wydawnictwa
www.pracnaukowe.ue.wroc.pl
www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Publikacja udostępniona na licencji Creative Commons
Uznanie autorstwa-Użycie niekomercyjne-Bez utworów zależnych 3.0 Polska
(CC BY-NC-ND 3.0 PL)

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2015

ISSN 1899-3192
e-ISSN 2392-0041

ISBN 978-83-7695-510-0

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Zamówienia na opublikowane prace należy składać na adres:
Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
tel./fax 71 36 80 602; e-mail: econbook@ue.wroc.pl
www.ksiegarnia.ue.wroc.pl

Druk i oprawa: TOTEM

Spis treści

Wstęp	7
Franciszek Adamczuk: Szlak turystyczny Via Sacra w Euroregionie Nysa jako regionalny produkt turystyczny	9
Tomasz Bartłomowicz, Lucyna Wojcieszka: Metody wyborów dyskretnych w badaniach preferencji konsumentów usług hotelarskich powiatu jeleniogórskiego	17
Iwona Franczak: Specjalne strefy ekonomiczne jako czynnik aktywizacji gospodarczej regionu	26
Dariusz Głuszczuk: Regionalny fundusz wspomagania transakcji finansujących innowacje – ujęcie koncepcyjne.....	36
Maria Kola-Bezka: Wybrane uwarunkowania klimatu przedsiębiorczości w regionach wschodniego pogranicza UE i Białorusi	44
Marian Maciejuk: Wykorzystanie funduszy unijnych w jednostkach samorządu terytorialnego w województwie dolnośląskim w latach 2007-2013.	53
Aneta Męcza: Europejskie ugrupowania współpracy terytorialnej w Polsce – wstępna ocena	62
Jan Polski: Spójność terytorialna jako podstawa polityki regionalnej	73
Jan Stachowicz, Sławomir Olko: Procesy wdrażania regionalnej strategii innowacji jako reifikacja sieci działań – przykład województwa śląskiego	81
Jadwiga Suchecka, Edyta Żmurkow-Poteralska: Innowacyjność a zmiany strukturalne rynku pracy w województwie łódzkim.....	90
Olimpia Stanaszek: Badanie jakości życia w Polsce.....	99
Edyta Szafranek: Zintegrowane inwestycje terytorialne jako narzędzie budowy potencjału obszarów funkcjonalnych. Przykład Kędzierzyńsko-Kozielskiego Subregionalnego Obszaru Funkcjonalnego	109
Marek Szajt: Przestrzenne zróżnicowanie w finansowaniu działalności B+R jako miara potencjału innowacyjnego	119
Kinga Szmigiel: Nowa koncepcja finansowania innowacji w przedsiębiorstwach w okresie programowania 2014-2020	129
Piotr Szwinta: Możliwości rozwoju transgranicznych klastrów turystycznych w Polsce	138
Grzegorz Tekieli: Niewykorzystany kapitał ludzki w podregionach województwa dolnośląskiego	147
Arkadiusz Wojtkiewicz: Efekty społeczne bezpośrednich inwestycji zagranicznych w Jeleniej Górze oraz w powiecie jeleniogórskim.....	155
Jolanta Zawora: Regionalne zróżnicowanie sytuacji finansowej gmin w Polsce	164

Summaries

Franciszek Adamczuk: Via Sacra as a regional tourism product in the Neisse Euroregion	9
Tomasz Bartłomowicz, Lucyna Wojcieszka: Discrete choice methods in the research of preferences of hospitality services consumers in Jelenia Góra district	17
Iwona Franczak: Special economic zones as a factor for activating regional economies	26
Dariusz Głuszczyk: Regional support fund for the financing innovations transactions – conceptual approach	36
Maria Kola-Bezka: Selected determinants of entrepreneurship climate in the regions of eastern borderland of the eu and belarus	44
Marian Maciejuk: The use of European Union funds in local government units in Lower Silesia Voivodeship in the period 2007-2013	53
Aneta Mędzia: The european grouping of territorial cooperation in Poland – preliminary assessment	62
Jan Polski: Territorial cohesion as the basis for the regional policy	73
Jan Stachowicz, Sławomir Olko: Implementation of the regional innovation strategy as the network of activities – example of the Śląskie Voivodeship	81
Jadwiga Suchecka, Edyta Żmurkow-Poteralska: Innovation vs. structural changes in the labour market in the Lodzkie province	90
Olimpia Stanaszek: Study of quality of life in Poland	99
Edyta Szafranek: Integrated territorial investments as a tool of building the capability of functional areas on the example of Kędzierzyńsko-Kozielski Sub-regional Functional Areas	109
Marek Szajt: Spatial differentiation in funding of R&D activity as a measure of innovative potential	119
Kinga Szmigiel: A new concept of innovations financing in enterprises in the programming period 2014-2020	129
Piotr Szwinta: Tourism clusters development prospects in the border-adjacent areas of Poland	138
Grzegorz Tekieli: Unused human capital of Lower Silesia Voivodeship sub-regions	147
Arkadiusz Wojtkiewicz: Social effects of foreign direct investment in Jelenia Góra and the district of Jelenia Góra	155
Jolanta Zawora: Local differences in the financial situation of municipalities in Poland	164

Aneta Męcza

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
e-mail: anetamedza@wp.pl

**EUROPEJSKIE UGRUPOWANIA WSPÓŁPRACY
TERYTORIALNEJ W POLSCE – WSTĘPNA OCENA**

**THE EUROPEAN GROUPING
OF TERRITORIAL COOPERATION IN POLAND –
PRELIMINARY ASSESSMENT**

DOI: 10.15611/pn.2015.392.07

Streszczenie: W pracy zaprezentowano zagadnienia związane z polityką spójności i współpracą terytorialną. Przybliżono nowy instrument wspólnotowy ułatwiający tę współpracę, jakim są europejskie ugrupowania współpracy terytorialnej, oraz krótko scharakteryzowano te struktury w oparciu o przepisy i dokumenty dotyczące ich tworzenia i funkcjonowania. Główna część artykułu poświęcona jest analizie utworzonych i powstających EUWT w Polsce.

Słowa kluczowe: współpraca terytorialna, europejskie ugrupowanie współpracy terytorialnej.

Summary: The article presents the issues of cohesion policy and territorial cooperation. It shows the new community tool – The European Grouping of Territorial Cooperation – which facilitates the cooperation. The paper also briefly characterizes these structures on the basis of regulations and operation documents concerning their formation and functioning. The main part of the article concentrates on the analysis of the new European Grouping of Territorial Cooperation in Poland.

Keywords: territorial cooperation, European Grouping of Territorial Cooperation.

1. Wstęp

Unia Europejska kryje w sobie niezmiernie bogactwo terytorialne. W zglobalizowanej i powiązanej wzajemnie Europie konkurencyjność zależy od budowania związków z innymi regionami, zapewniających skoordynowane i zrównoważone wykorzystanie wspólnych atutów. Regiony napotykają wiele problemów, a ich skuteczne rozwiązanie wymaga zintegrowanego podejścia i współpracy pomiędzy różnymi władzami i zaangażowanymi podmiotami [Zielona 2008].

W celu pokonania przeszkód utrudniających współpracę terytorialną ustanowiono w 2006 roku na poziomie wspólnotowym instrument współpracy pozwalający na tworzenie na terytorium Wspólnoty ugrupowań wyposażonych w osobowość prawną, zwanych „europejskimi ugrupowaniami współpracy terytorialnej” (EUWT) [Rozporządzenie 2006]. Ugrupowania mogą być wykorzystane nie tylko w ramach współpracy transgranicznej, ale również transnarodowej i międzyregionalnej przez podmioty z różnych państw [<http://www.ewt.gov.pl>]. EUWT mogą promować i pomagać skuteczniej osiągnąć harmonijny rozwój całej Unii, a w szczególności gospodarczą, społeczną i terytorialną spójność jej regionów, oraz przyczynić się do realizacji celów strategii „Europa 2020” [Rozporządzenie 2013b].

Według sprawozdania monitorującego EUWT za 2013 r. „W kierunku nowej polityki spójności” od ustanowienia rozporządzenia o EUWT do końca 2013 r. powstało 45 ugrupowań, w tym trzy z udziałem polskich podmiotów. Celem artykułu jest dokonanie wstępnej oceny powstałych i tworzonych w Polsce europejskich ugrupowań współpracy terytorialnej.

2. Europejska współpraca terytorialna

Celem współpracy terytorialnej jest osiągnięcie bardziej zrównoważonego rozwoju całego obszaru UE za sprawą zmniejszenia występujących różnic oraz zwiększenia spójności kierunków polityki realizowanej wobec sektorów gospodarki i polityki regionalnej. Ważna jest również poprawa integracji terytorialnej i tworzenie zachęt do współpracy międzyregionalnej [Kołodziejcki, Szmigiel 2004].

Celem polityki spójności jest wspieranie działań prowadzących do wyrównania warunków ekonomicznych i społecznych we wszystkich regionach Unii Europejskiej. Polityka ta realizowana jest przede wszystkim jako pomoc w formie dotacji dla regionów UE, polegająca na realizacji trzech najważniejszych celów: konwergencji, czyli spójności, podniesienia konkurencyjności regionów i zatrudnienia oraz europejskiej współpracy terytorialnej – wspieranie, promocja i realizacja wspólnych projektów o charakterze międzynarodowym na terytorium całej Unii Europejskiej [Cele polityki spójności...].

Państwa członkowskie prowadzą swoje polityki gospodarcze i koordynują je w taki sposób, aby osiągnąć cele polityki spójności. Unia wspiera także osiągnięcie tych celów przez działania, które podejmuje za pośrednictwem funduszy strukturalnych, między innymi dzięki Europejskiemu Funduszowi Rozwoju Regionalnego [Wersja skonsolidowana... 2010]. EFRR wspiera harmonijny rozwój terytorium Unii na różnych poziomach w ramach celu „Europejska współpraca terytorialna” poprzez wspomaganie współpracy [Rozporządzenie 2013a]:

- transgranicznej – jej celem jest integracja gospodarcza i społeczna poprzez wdrażanie wspólnych strategii rozwoju i przeprowadzanie zorganizowanej wymiany pomiędzy obiema stronami granicy;

- ponadnarodowej – jej celem jest pobudzenie integracji terytorialnej poprzez tworzenie dużych grup regionów europejskich lub makroregionów pomiędzy władzami krajowymi, regionalnymi i lokalnymi;
- międzyregionalnej – jej celem jest zwiększenie wymiany informacji i doświadczeń pomiędzy niegraniczącymi ze sobą bezpośrednio regionami [Opinia 2007].

Punktem odniesienia do wyjaśniania europejskiej współpracy terytorialnej mogą być teorie integracji. Wiążą się one bezpośrednio z kwestią unifikacji politycznej, społecznej i ekonomicznej między państwami, stąd też dotyczą spraw związanych ze współpracą terytorialną i tworzonych w celu jej wzmocnienia EUWT. Przedstawianie europejskich ugrupowań współpracy terytorialnej w aspekcie teorii integracji międzynarodowych jest uzasadnione z tego względu, że mają one bezpośredni lub pośredni wpływ na krystalizowanie się spójnej i harmonijnie rozwijającej się Europy [Grewiński 2002].

3. Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej – podstawowe informacje

Europejskie ugrupowanie współpracy terytorialnej utworzone zostało rozporządzeniem z 5 lipca 2006 r. [Rozporządzenie 2006], a znowelizowane w 2013 roku [Rozporządzenie 2013b]. Celem tego podmiotu prawnego jest ułatwianie i wspieranie w szczególności współpracy terytorialnej, z myślą o wzmocnieniu spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej Unii Europejskiej. Wraz z rozporządzeniem stworzono instrument, dzięki któremu podmioty publiczno-prawne mogą działać we wspólnym imieniu ponad granicami państw członkowskich. Cel ten jest możliwy do zrealizowania dzięki temu, iż EUWT posiada osobowość prawną i dysponuje przy tym szeroką zdolnością prawną oraz zdolnością do czynności prawnych. EUWT może również jako samodzielny wnioskodawca ubiegać się o środki wsparcia. W ten sposób powstaje struktura współpracy o większej trwałości, aniżeli miałyby to miejsce w ramach współpracy bazującej wyłącznie na realizacji projektów. Stosunki wewnętrzne podlegają regulacjom EUWT, nie ma więc konieczności ciągłego zawierania umów projektowych między dotychczasowymi partnerami. Dzięki temu relacje między partnerami stają się bardziej niezależne od zmian politycznych w strukturach członków, w których może dojść do zmian przedstawicieli i osób odpowiedzialnych za kontakty [BMVI 2014].

EUWT podlega przepisom określonym w rozporządzeniu o EUWT, przepisom konwencji i statutu (podstawowe dokumenty ugrupowania), a w przypadku spraw nieuregulowanych rozporządzeniem lub uregulowanych nim tylko częściowo – prawu państwa członkowskiego, w którym znajduje się jego siedziba statutowa. EUWT składa się z członków, których siedziby są położone na terytorium co najmniej dwóch państw członkowskich, należących do jednej lub kilku z następujących kategorii: państwa członkowskie, władze regionalne, władze lokalne, podmioty prawa publicznego

w rozumieniu art. 1 ust. 9 akapit drugi dyrektywy 2004/18/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 31 marca 2004 r. Członkami mogą być również stowarzyszenia składające się z podmiotów należących do jednej lub kilku z tych kategorii. Ugrupowanie wykonuje zadania, które ograniczone są do ułatwiania i upowszechniania współpracy terytorialnej w celu wzmocnienia spójności gospodarczej i społecznej, mieszczące się w zakresie kompetencji każdego z członków na mocy jego prawa krajowego. Zadania te obejmują przede wszystkim realizację programów lub projektów współpracy terytorialnej współfinansowanych przez Wspólnotę oraz działania związane ze współpracą terytorialną bez finansowego wkładu Unii [Rozporządzenie 2006].

4. EUWT w Europie

Rozporządzenie w sprawie utworzenia nowego instrumentu EUWT [Rozporządzenie 2006] obligowało państwa członkowskie do uchwalenia przepisów krajowych i regionalnych do 1 sierpnia 2007 r. Procedury wdrażania zajęły więcej czasu niż na początku planowano.

Pierwsze EUWT „Eurométropole Lille-Kortrijk-Tournai” zostało utworzone w styczniu 2008 r. Umożliwia ono współpracę między znacznie różniącymi się władzami z trzech różnych poziomów administracyjnych w Belgii i Francji. Oficjalna siedziba znajduje się we Francji, a władze francuskie zaakceptowały rozporządzenie WE jako prawo bazowe, co pozwala na zatrudnianie pracowników zgodnie z prawem belgijskim. Ugrupowanie wywodzi się z powstałej w 1991 r. stałej konferencji (COPIT) służącej współpracy między władzami lokalnymi. Drugie EUWT „West-Vlaanderen/Flandre-Dunkerquerque-Coted’Opale” zostało zarejestrowane pod koniec marca 2009 r. Podobnie jak pierwsze ma charakter francusko-belgijski. Wywodzi się ono z wieloletniej współpracy transgranicznej wzmocnionej dzięki programom INTERREG. W tym samym roku w sierpniu utworzone zostało trzecie EUWT „Eurorégion Pyrénées-Méditerranée”. Powstanie tej struktury wynikało w dużej mierze z potrzeby powołania do życia podmiotu prawnego dla procesu współpracy i działań podejmowanych wspólnie przez dwa regiony francuskie (Midi-Pyrénées i Langwedocja-Roussillon) i dwie wspólnoty autonomiczne Hiszpanii (Katalonia i Baleary), funkcjonujące na podstawie euroregionu utworzonego w 2004 r. [Unia 2010].

W 2010 r. nastąpiła zasadnicza zmiana kontekstu politycznego w porównaniu z sytuacją, kiedy w 2006 r. opracowywano i pomyślnie przyjęto rozporządzenie w sprawie EUWT. W tym roku również okres programowania 2007-2013 funduszy strukturalnych osiągnął już pełną funkcjonalność, a w całej Unii obserwowano nasilającą się tendencję do przyjmowania zregionalizowanego podejścia do opracowywania i realizacji programów, co oznaczało nowe okazje dla EUWT. Opóźnienie we wdrażaniu przepisów krajowych oraz dostępność innych mechanizmów współpracy oddziaływały na struktury terytorialne i warunkowały stopień rozwoju inicjatyw EUWT. Miało to wyraźny wpływ na liczbę i etap rozwoju pojawiających się EUWT [Rozwój EUWT w terenie... 2010]. Do końca 2011 r. utworzono 27 EUWT [Sprawozdanie

2011]. Do końca 2013 roku zarejestrowanych było 45 ugrupowań. Partnerstwa mają zróżnicowany charakter, począwszy od małych lokalnych i lokalno-regionalnych współpracujących ze sobą ugrupowań, a skończywszy na współpracy między różnymi szczeblami sprawowania władzy. Około połowy ugrupowań ma charakter lokalnych partnerstw [Sprawozdanie 2013].

Wykorzystanie środków pomocowych Unii Europejskiej, zwłaszcza dostępnych w ramach Europejskiej Współpracy Terytorialnej, jest tendencją zauważalną przede wszystkim wśród EUWT z udziałem podmiotów z państw Europy Środkowej. Widoczna jest różnica pomiędzy podejściem ugrupowań z Europy Zachodniej i Środkowej w ukierunkowaniu przyszłej działalności. Ugrupowania zachodnie skupiają się w większym stopniu na współpracy naukowej i badawczej, działaniach edukacyjnych oraz związanych z unijną polityką energetyczno-klimatyczną. Natomiast ugrupowania ze środkowej części Europy zamierzają przede wszystkim integrować linie komunikacyjne, współpracować w turystyce i projektach edukacyjno-społecznych [Grosse 2011].

5. EUWT w Polsce

Podstawowym źródłem informacji o liczbie europejskich ugrupowań współpracy terytorialnej jest Rejestr EUWT, prowadzony przez ministra właściwego do spraw zagranicznych. Takiemu wpisowi podlegają europejskie ugrupowania współpracy terytorialnej (EUWT) mające siedzibę statutową na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Według stanu z dnia 1 grudnia 2014 r. w Polsce zarejestrowane zostały trzy europejskie ugrupowania współpracy terytorialnej (patrz tab. 1).

Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej TRITIA z ograniczoną odpowiedzialnością (EUWT TRITIA) to pierwsze tego typu ugrupowanie w Polsce, utworzone zostało na obszarze województwa śląskiego i opolskiego, Kraju Morawsko-Śląskiego i Samorządowego Kraju Żylińskiego. Obszar ugrupowania łączy wspólne tradycje historyczne i kulturowo-językowe. Elementem ograniczającym rozwój tych terenów jest układ geopolityczny i związany z nim przebieg granic państwowych. Od kilku lat władze ugrupowania współpracują ze sobą na podstawie zawartych porozumień w różnych dziedzinach. W wyniku tej współpracy w 2009 r. powstała idea stworzenia nowego narzędzia rozwoju tego obszaru w postaci europejskiego ugrupowania współpracy terytorialnej. Prace trwały do 2 grudnia 2012 r., kiedy podpisano akt założycielski. EUWT TRITIA nabyło osobowość prawną z dniem wpisania do rejestru. Siedzibą ugrupowania jest miasto Cieszyn. Ugrupowanie zostało powołane w celu ułatwiania i wspierania współpracy terytorialnej poprzez realizację projektów lub programów współpracy terytorialnej w trzech obszarach: ułatwiania codziennego życia obywatelom obszaru ugrupowania, utworzenia transgranicznej spójności na poziomie całego obszaru, realizacji projektów w celu wspólnego strategicznego rozwoju. Aby zrealizować te cele, ugrupowanie wykonuje zadania mające identyfikować, promować i umożliwiać realizację programów, projektów wspólnych inicjatyw

Tabela 1. Europejskie ugrupowania współpracy terytorialnej mające siedzibę w Polsce

Nazwa	EUWT TRITIA z o.o.	EUWT TATRY z o.o.	ŚKT EUWT z o.o.
1	2	3	4
Data utworzenia (rejestracja)	25.02.2013 r.	20.09.2013 r.	24.03.2014 r.
Członkowie	województwo śląskie (PL) województwo opolskie (PL) Kraj Morawsko-Śląski (CZ) Samorządowy Kraj Żyliński (SK)	Związek Euroregion „Tatry” (PL) Stowarzyszenie Region „Tatry“ (SK)	województwo zachodniopomorskie (PL) województwo lubuskie (PL) Komitat Vas (HU) Komitat Zala (HU) Region Skania (SE)
	jednostki samorządu terytorialnego	stowarzyszenie jednostek samorządu terytorialnego i stowarzyszenie osób prawnych	jednostki samorządu terytorialnego
Cele wskazane w Konwencji o utworzeniu EUWT	ułatwianie codziennego życia obywatelom obszaru działania EUWT, utworzenie transgranicznej spójności na poziomie całego obszaru, realizacja projektów w celu wspólnego strategicznego rozwoju.	dalszy rozwój, ułatwianie i upowszechnianie polsko-słowackiej współpracy transgranicznej dla wzmocnienia spójności ekonomicznej i społecznej obszaru działania EUWT po polskiej i po słowackiej stronie Tatr.	ułatwienie i wspieranie współpracy między jego członkami w celu wzmocnienia spójności ekonomicznej i społecznej, w szczególności poprzez realizację projektów albo programów współpracy terytorialnej.
Prowadzone działania (od momentu utworzenia do 1.12.2014 r.)	Działania projektowe: – realizacja projektu – „Zrównoważona działalność gospodarcza”, – realizacja projektu „jesteś tym, co jesz – promocja lokalnych produktów”, – realizacja projektu „Discover your industrial past”, – organizacja spotkań branżowych, m.in. dotyczących rozwoju turystyki, – przygotowania do realizacji projektów w perspektywie 2014-2020.	Działania projektowe: – realizacja projektu „Historyczno-kulturowo-przyrodniczy szlak wokół Tatr”, – przygotowania do realizacji projektów w perspektywie 2014-2020. Budowanie marki EUWT i marketing marki obejmowały m.in.: prezentację ugrupowania na krajowych i zagranicznych konferencjach, warsztatach i forach, m.in. XII Słowacko-Polskim Forum Gospodarczym; prowadzenie krajowych	Działania projektowe: – realizacja projektu „Oś transportowa północ-południe kierunkiem zwiększania innowacyjności i dynamiki regionów Europy Środkowej”, – przygotowanie dwóch opracowań branżowych, – opracowywanie koncepcji szerokich działań rozwojowych skupionych w regionach tworzących korytarz, – udział w projekcie realizowanym przez Komisję Europejską, dotyczącym mechanizmu EUWT jako instrumentu wspierania

Tabela 1, cd.

1	2	3	4
	<p>Budowanie marki EUWT i marketing marki obejmowały m.in.: prezentacje ugrupowania na krajowych i zagranicznych konferencjach, warsztatach i forach, m.in. Konferencji Regionów i Miast Open Days 2013; prowadzenie krajowych i medialnych akcji marketingowych; stworzenie strony internetowej i logo.</p> <p>Działalność wewnętrzna to m.in.: spotkania z podmiotami z terytorium TRITIA i spoza jego granic na temat ewentualnej współpracy partnerskiej; udział w sesjach roboczych poświęconych przygotowaniu Polityki Spójności UE w okresie programowania 2014-2020, w tym rozmów z Komisją Europejską; przygotowywanie strategii współpracy w ramach ugrupowania.</p>	<p>medialnych akcji; stworzenie strony internetowej i logo; wydanie broszury informacyjno-promocyjnej o EUWT Tatry.</p> <p>Działalność wewnętrzna to m.in.: spotkania z przedstawicielami polsko-litewskiego Euroregionu Niemen, spotkania członków ugrupowania, praca nad polsko-słowacką strategią działania EUWT Tatry na lata 2014-2020, która została opracowana w ramach mikroprojektu Euroregionu Tatry.</p>	<p>– i poprawy współpracy terytorialnej w Europie.</p> <p>Budowanie marki EUWT i marketing marki obejmowały m.in. stworzenie strony internetowej.</p> <p>Działalność wewnętrzna to m.in. dyskusja na temat rozwinięcia współpracy z innymi podmiotami i ugrupowaniami.</p>
Strona internetowa	http://www.egttritria.eu/pl/	http://www.euwt-tatry.eu/	http://www.cetc-egtc.eu/pl/o-nas

Źródło: opracowanie własne na podstawie: [<http://www.egttritria.eu/pl/>; <http://www.euwt-tatry.eu/>; <http://www.cetc-egtc.eu/pl/o-nas>], (31.03.2015).

współpracy terytorialnej w czterech głównych obszarach: transport, gospodarka, ruch turystyczny, energetyka ukierunkowana na odnawialne źródła energii, oraz pięciu obszarach dodatkowych [Monitor 2013a].

Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej TATRY z ograniczoną odpowiedzialnością utworzone zostało 14 sierpnia 2013 r. przez Związek Euroregion

„Tatry” z polskiej strony i Stowarzyszenie Region „Tatry” ze strony słowackiej. EUWT TATRY uzyskało osobowość prawną 20 września 2013 r. Dotychczasowa współpraca rozpoczęła się w 1999 roku, na podstawie umowy powołującej nieformalny Transgraniczny Związek Euroregion „Tatry”, który nie posiadał osobowości prawnej. EUWT TATRY jest naturalnym przekształceniem Euroregionu „Tatry” we wspólny, polsko-słowacki transgraniczny podmiot prawny [<http://www.euwt-tatry.eu>]. Siedzibą statutową ugrupowania jest miasto Nowy Targ. Celem EUWT TATRY jest dalszy rozwój, ułatwianie i upowszechnianie polsko-słowackiej współpracy transgranicznej po polskiej i słowackiej stronie Tatr. Cel ten realizowany jest poprzez zadania o szerokim spektrum tematycznym, m.in.: wspieranie i poprawę wspólnej ochrony zasobów naturalnych i kulturowych, wspieranie powiązań pomiędzy obszarami miejskimi i wiejskimi, poprawę dostępu do usług i sieci transportowych, wspieranie przedsiębiorczości, propagowanie współpracy prawnej i administracyjnej. Ponadto EUWT może uczestniczyć w zarządzaniu i wdrażaniu programów lub części programów finansowanych przez Unię Europejską [Monitor 2013b].

Środkowoeuropejski Korytarz Transportowy Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej z ograniczoną odpowiedzialnością to trzecie ugrupowanie angażujące partnerów z Polski, a pierwsze w Unii Europejskiej funkcjonujące w obszarze transportu. Ugrupowanie zainicjowało swoją działalność 12 grudnia 2013 r. podczas konferencji w Szczecinie. Przedstawiciele pięciu członków założycieli oraz pięciu członków stowarzyszonych ze statusem obserwatorów (województwa opolskie i dolnośląskie, Komitat Karlovačka, Komitat Varaždin oraz Komitat Primorje-Gorski Kotarz Republiki Chorwackiej) podpisało dokument założycielski ugrupowania 24 marca 2014 r. [Robocze posiedzenie...]. Siedziba ugrupowania znajduje się w Szczecinie. Terytorium, na którym EUWT wykonuje swoje zadania, jest całkowitym obszarem administracyjnym aktualnych członków. Ugrupowanie zostało ustanowione dla ułatwienia i wspierania współpracy terytorialnej między jego członkami, związanej z następującymi celami: zapewnienie dostępności transportowej wzdłuż korytarza transportu multimodalnego północ-południe: od Morza Bałtyckiego do Adriatyku, wspieranie w sposób zrównoważony rozwoju gospodarki zaangażowanych regionów, działanie na rzecz wzmocnienia kompatybilności infrastruktury transportowej, zapewnianie wsparcia i warunków rozwoju intermodalnych połączeń transportowych i tym samym rozpowszechnianie rozwiązań przyjaznych środowisku. Cele te realizowane będą poprzez szereg szczegółowych zadań przez implementację programów w ramach współpracy terytorialnej i działania własne [Monitor 2014].

Poza trzema wymienionymi EUWT tworzone są w Polsce nowe ugrupowania. Prace nad nimi są w różnym stopniu zaawansowania. Niektóre podmioty rozważają korzyści i trudności związane z utworzeniem EUWT. Inne przygotowały już dokumenty statutowe. Takie działania podejmują również w różnej skali niektóre euroregiony. Intensywne prace i analizy prowadzone są w ramach Euroregionu Pomierania i Euroregionu Neisse – Nisa – Nysa. Poniżej zostaną przybliżone dwa powstające ugrupowania, których proces tworzenia jest najbardziej zaawansowany.

Eurodystrykt TransOderana EUWT, znany również pod nazwą Kolej Wschodnia. Europejskie Ugrupowanie Interesów Gospodarczych IGOB Wspólnota Interesów Linia Kolejowa Berlin – Gorzów EZIG powstało 6 czerwca 2006 r. Celem ugrupowania są działania na rzecz rozwoju modelowego korytarza, obejmującego wszystkie gminy zgromadzone wokół transgranicznej linii kolejowej. Stworzenie struktur EUWT na podstawie istniejących struktur EZIG jest istotne dla realizacji tych celów. Ustalono już nazwę roboczą ugrupowania: Eurodystrykt TransOderana EUWT. Podstawowym zadaniem Eurodystryktu TransOderana jest uruchomienie kompleksowego, bezpośredniego transgranicznego połączenia kolejowego pomiędzy Berlinem, Gorzowem Wlkp. i Piłą. Potencjalni członkowie ugrupowania to dotychczasowi członkowie IGOB Wspólnoty Interesów Linii Kolejowej Berlin-Gorzów EZIG, tj. 13 niemieckich i 8 polskich partnerów. Możliwa siedziba ugrupowania EUWT Kolej Wschodnia to Seelow, zatem byłoby to pierwsze EUWT z udziałem Polski, które funkcjonowałyby w oparciu o przepisy innego kraju [Przyszłość 2014].

EUWT NOVUM z o.o. Prace nad utworzeniem EUWT NOVUM trwają od 5 października 2011 r., kiedy podpisano list intencyjny w sprawie utworzenia ugrupowania. 17 lipca 2014 r. na sesji Sejmiku Województwa Dolnośląskiego radni zdecydowali o przystąpieniu województwa dolnośląskiego do Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej NOVUM z o.o. W tym dniu przyjęto projekty konwencji i statutu EUWT oraz zatwierdzono zmianę nazwy (na początku polsko-czeskie EUWT miało przyjąć nazwę EUWT Nowe Sudety). Członkami i założycielami ugrupowania są: województwa dolnośląskie, Kraj Liberecki, Kraj Kralowohradecki, Kraj Pardubicki, Kraj Ołomuniecki oraz polskie i czeskie części euroregionów Nysa i Glacensis. EUWT będzie miało na celu intensyfikację i ułatwienie polsko-czeskiej współpracy. Realizacja tego celu będzie się odbywać przez współpracę w sektorach: turystyka, kultura, edukacja i ochrona zdrowia, a także badania i rozwój technologii. Siedziba ugrupowania będzie znajdować się w Jeleniej Górze [Mędra 2014].

6. Zakończenie

Realizacja wspólnych przedsięwzięć przez podmioty z kilku państw członkowskich wymaga pogodzenia odmiennych przepisów prawnych. Powstające europejskie ugrupowania współpracy terytorialnej, nowy instrument wspólnotowy, niewątpliwie ma za zadanie wspierać rozwój współpracy terytorialnej i jest odpowiedzią na pojawiające się dotychczas w tej współpracy problemy.

Według stanu na koniec grudnia 2014 r. w Polsce utworzono trzy ugrupowania współpracy terytorialnej, trwają jednak prace przygotowawcze nad zarejestrowaniem innych podmiotów. Proces tworzenia EUWT jest długotrwały. Wszystkie dotychczas utworzone ugrupowania z udziałem polskich podmiotów mają siedzibę statutową w Polsce. Wybór lokalizacji siedziby ugrupowania ma istotne skutki prawne, gdyż określa ona w szczególności właściwe prawo mające zastosowanie do funkcjonowania EUWT, interpretacji konwencji i statutu oraz organy odpowiedzialne za jego kontrolę.

Powstające w Polsce ugrupowania tworzone są na podstawie dotychczasowej współpracy, w oparciu o powiązania mające często charakter sieci łączących różnych partnerów i umożliwiających łączenie zasobów i wymianę doświadczeń przez podmioty różnego szczebla administracji oraz tzw. inne podmioty prawa publicznego. Ugrupowania te wykazują tendencję charakterystyczną dla EUWT z udziałem podmiotów z Europy Środkowej, tj. wykorzystują środki pomocowe z Unii Europejskiej, a ich działalność koncentruje się na integrowaniu linii komunikacyjnych, współpracy w turystyce i projektach edukacyjno-społecznych.

Ze względu na krótki czas funkcjonowania tych struktur zarówno w Europie, jak i w Polsce nie można jednoznacznie ocenić ich wpływu na usprawnienie współpracy terytorialnej. Utworzone w Polsce ugrupowania zrealizowały bądź realizują projekty, na które uzyskiwały dofinansowanie z Unii Europejskiej. Projekty te wpisują się w cele zawarte w konwencji o ich utworzeniu. Dotychczasowe działania skupiają się również na budowaniu marki i działaniach wewnętrznych związanych z wypracowaniem sprawnego modelu ich funkcjonowania.

W dłuższej perspektywie EUWT mogą stać się jedną z wielu form współpracy terytorialnej, uzupełniającą dotychczas stosowane rozwiązania. Tworzenie EUWT w Europie ma charakter liniowy. Również w Polsce nowy okres programowania środków unijnych sprzyja powstawaniu tych struktur.

Ze względu na specyfikę tematu nie zostały ujęte wszystkie zagadnienia związane z powstającymi w Polsce europejskimi ugrupowaniami współpracy terytorialnej. Wiele informacji na temat prowadzonych działań objętych jest przez dłuższy czas tajemnicą, a prace nad utworzeniem EUWT są długotrwałe. Reasumując, ważne jest, aby podkreślić, że EUWT stanowią nową jakość w zakresie współpracy terytorialnej i mogą mieć pozytywny wpływ na proces integracji.

Literatura

- BMVI (red.), 2014, *Podręcznik tworzenia EUWT dla podmiotów współpracy transgranicznej*, Wydawca Federalne Ministerstwo Transportu i Infrastruktury Cyfrowej, Berlin.
- Cele polityki spójności, <http://www.funduszeuropejskie.gov.pl/wstepdofunduszyeuropejskich/strony/celepolitykispojnosci.aspx> (5.09.2014).
- Grewiński M., 2002, *Kształtowanie się ponadnarodowej polityki społecznej na przykładzie zastosowania Europejskiego Funduszu Społecznego*, Stosunki Międzynarodowe 3, Instytut Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa.
- Grosse T., 2011, *Uwarunkowania wykorzystania nowego europejskiego instrumentu prawnego i rozwoju*, Opinie i Ekspertyzy, OE-171, Kancelaria Senatu, Warszawa.
- <http://www.egtctritia.eu/pl/artykuly> (31.03.2015) – Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej TRITIA z o.o. – aktualności,
- <http://www.euwt-tatry.eu/pl/aktualnosci.html> (31.03.2015) – Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej TATRY z o.o. – archiwum.
- <http://www.ewt.gov.pl/WstepDoFunduszyEuropejskich/Strony/EUWT.aspx> (17.09.2014) – Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej.

- Kołodziejki M., Szmigiel K., 2004, *Międzynarodowa współpraca transgraniczna i międzyregionalna w kontekście polityki regionalnej państwa na lata 2007-2013*, Centrum Rozwoju Lokalnego, Warszawa.
- Krótko o EUWT TATRY, <http://www.euwt-tatry.eu/pl/krotko-o-euwt-tatry.html> (17.09.2014).
- Mędra A., 2014, *EUWT – nowy wymiar współpracy transgranicznej*, [w:] P. Laskowski (red.), *Samorząd terytorialny a polityka lokalna* Wydawnictwo Wałbrzyskiej Wyższej Szkoły Zarządzania i Przedsiębiorczości, Prace Naukowe, t. 28, Wałbrzych.
- Monitor Sądowy i Gospodarczy, 2013a, nr 123 (4240), poz. 9184, s. 78-85.
- Monitor Sądowy i Gospodarczy, 2013b, nr 200 (4317), poz. 14499, s.110-112.
- Monitor Sądowy i Gospodarczy, 2014, nr 65 (4444), poz. 4001, s. 19-33.
- Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie euroregionów (2007/C 256/23), data ogłoszenia: 27.10.2007.
- Przyszłość Kolei Wschodniej (odcinek Berlin – Gorzów – Piła) jako Regionu Korytarza Modelowego o strukturze Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej (EUWT), <http://www.ostbahn.eu/html/igob-ewiv.html> (18.09.2014).
- Rejestr Europejskich Ugrupowań Współpracy Terytorialnej, http://www.msz.gov.pl/pl/ministerstwo/bip/rejestr_eutw/ (17.09.2014).
- Robocze posiedzenie SKT-EUWT z o.o., http://www.wzp.pl/umwzp/biuro_prasowe/p-r-m-a-22630/aktualnosci.htm (18.09.2014).
- Rozporządzenie 2006, Rozporządzenie (WE) nr 1082/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 lipca 2006 r. w sprawie europejskiego ugrupowania współpracy terytorialnej (EUWT).
- Rozporządzenie 2013a, Rozporządzenie (WE) nr 1299/2013 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 17 grudnia 2013 w sprawie przepisów szczegółowych dotyczących wsparcia z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach celu „Europejska współpraca terytorialna”.
- Rozporządzenie 2013b, Rozporządzenie (WE) nr 1302/2013 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 17 grudnia 2013 r. zmieniające rozporządzenie (WE) nr 1082/2006 w sprawie europejskiego ugrupowania współpracy terytorialnej (EUWT).
- Rozwój EUWT w terenie: wartość dodana i rozwiązania problemów, Unia Europejska, 2010.
- Sprawozdanie monitorujące EUWT za 2011 r., METIS GmbH, Unia Europejska 2012, <https://portal.cor.europa.eu/egtc/discovertheegtc/Pages/Publications.aspx> (5.09.2014).
- Sprawozdanie monitorujące EUWT za 2013 r., METIS GmbH, Unia Europejska 2014, <https://portal.cor.europa.eu/egtc/discovertheegtc/Pages/Publications.aspx> (5.09.2014).
- Środkowoeuropejski Korytarz Transportowy Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej – informacje, <http://www.cetc-egtc.eu/pl/informacje> (31.03.2015).
- Wersja skonsolidowana Traktatu o Unii Europejskiej (2010/C 83/01) PL 30.3.2010, Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej C 83/1, art. 174.
- Zielona 2008, Zielona księga w sprawie spójności terytorialnej, Bruksela, data ogłoszenia: 6.10.2008.